

Српски војни санитарет у Чаду

Помоћ срцу Африке

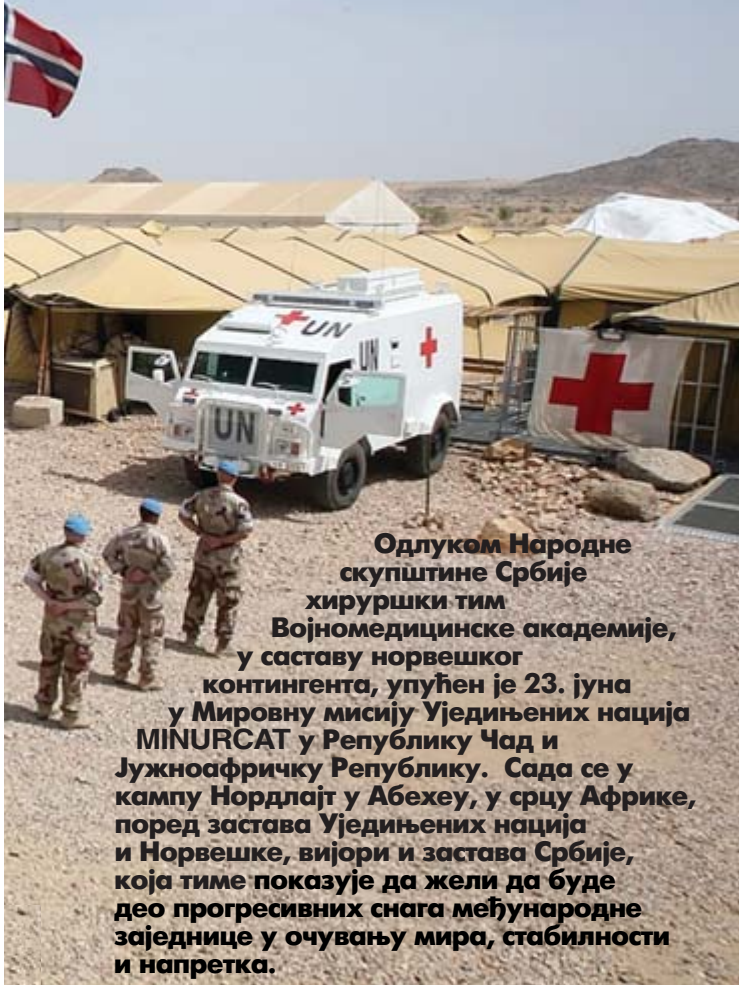

Чланови нашег медицинског тима су, после краће припреме у Норвешкој, у главни град Чада – Нцамену стигли 29. јуна. Преноћили су у транзитном кампу, а сутрадан су у канцеларији УН добили идентификационе картице за слободно кретање на територији Чада и авионом пребачени до Абехеа, главног града покрајине Куадаи, удаљеног око 800 километара, у коме је смештена норвешка болница.

Дочекало их је, како кажу у првом извештају, врело афричко сунце, температура од 55 степени, ужарени асфалт аеродрома, али и комплетна команда болнице у којој ће радити током ангажовања у мисији. Смештени су у норвешком кампу Нордлајт, у оквиру кога се налази пољска болница нивоа два. Болница је комбинованог контејнерско-шаторског типа, опремљена и уређена на врхунском нивоу.

На уласку у камп, поред заставе УН и Норвешке, вијори се и српска застава, знак припадања једној хуманој мисији под окриљем Уједињених нација, у којој се помаже тешко угроженом становништву три државе централне Африке – Чада, Централноафричке Републике и Судана, угроженом дуготрајним сукобима, којима се, за сада, не назире крај.

На првом састанку са командом болнице, чланова нашег тима обавестили су се о свим аспектима живота и рада у кампу, те о стању

Одлуком Народне скупштине Србије хируршки тим Војномедицинске академије, у саставу норвешког контингента, упућен је 23. јуна у Мировну мисију Уједињених нација MINURCAT у Републику Чад и Јужноафричку Републику. Сада се у кампу Нордлајт у Абехеу, у срцу Африке, поред застава Уједињених нација и Норвешке, вијори и застава Србије, која тиме показује да жели да буде део прогресивних снага међународне заједнице у очувању мира, стабилности и напретка.

у окружењу, које је у овом тренутку мирно, али иначе нестабилно. Због тога је кретање ограничено унутар кампа, осим када се иде на планиране задатке, али тада уз обавезно обезбеђење. Посебно истичу љубазност, гостољубивост и срдчаност свих припадника норвешког контингента, њихову спремност да помогну на сваком кораку и у свакој прилици. То пријатељско окружење олакшава живот и рад српских медицинара, који су протеклог месеца већ урадили више интервенција и неколико сложених операција.

■ У служби здравља

Циљеви болнице су да обезбеди здравствену заштиту за око 7. 500 припадника мировне мисије, осталих организација УН и цивилног становништва привремено запосленог при УН.

Такође, планом рада болнице предвиђено је да се два пута седмично иде у цивилну болницу у Абехеу ради успостављања сарадње и пружања стручне помоћи. У току путовања до болнице обавезно је носење панцира, шлема и личног наоружања, уз пратњу обезбеђења.

У кампу постоји дневни распоред рада и кодекс понашања и облачења који се стриктно поштују. То подразумева редовне јутарње састанке, распоред рада у болници, поподневне активности, свакодневна дежурства и приправност и строгу забрану алкохола.

– До сада смо урадили, заједно са норвешким колегама, више хируршких интервенција и неколико сложених операција. Детаљно попуњавамо комплетну документацију и пратеће оперативне и анестезиолошке листе, те отпусне листе и епикризе. Примили смо и више рањеника, међу њима и пет полицајаца који су повређени у нападу, у коме је један полицајац убијен. Сарадња са локалном болницом је добра, по-

ИСПОД ЗАСТАВЕ СРБИЈЕ

Церемонији свечаног отварања болнице и њене пуне операцибилности, 1. јула присуствовали су Специјални изасланик Генералног секретара УН, Португалац Виктор да Силва Ангело, командант MINURCAT-а, сенегалски генерал-мајор Елхађи Махамadou Канђи, команданти свих националних контингената који учествују у мисији и бројне званице УН.

– Стајали смо у строју заједно са норвешким колегама испод, високо на јарболима постављених застава УН, Краљевине Норвешке и Републике Србије. Призор за понос и незаборав – истиче мајор др Иво Удовичић, анестезиолог у нашем тиму.

На свечаности је први говорио командант болнице норвешки потпуковник Стале Рудилокен, који је истакао циљеве мисије и напоре учињене у изградњи целокупног кампа. Посебно је истакао да су веома поносни што у свом саставу имају српски хируршки тим.

Затим се скупу обратио Специјални изасланик Генералног секретара УН, Да Силва, речима: „Ја сам такође срећан што је данас овде заступљена и Србија и задовољан сам што могу да вас упишем у листу земаља учесница у овој мисији“.

Након церемоније, гости су обишли болницу, где је у току била хируршка интервенција у којој је учествовао и др Бошко Милев, члан нашег тима.

Током обиласка болнице командант Рудилокен је изасланику Да Силви представио мајора др Иву Удовичића, као вишег националног представника српског хируршког тима. Мајор Удовичић је захвалио на добродошлици и рекао да је „нама част и да смо поносни што учествујемо у једној овако великој хуманитарној акцији“.

себно на преузимању тешких случајева. Већ је почела и стална медицинска едукација, а нас су замолили да својим предавањима активно учествујемо у едукацији и пренесемо наша знања, искуства и вештине, да представимо ВМА и земљу из које долазимо – каже хирург др Бошко Милев о првим искуствима у тој афричкој мисији.

Тиму се у међувремену придружио шести члан, мајор др Александар Радновић, који је већ имао једну веома сложу операцију.

Поред обавеза у свакодневном пружању медицинске помоћи, у редовним активностима предвиђено је гађање из личног наоружања и обавезне физичке активности. Логистика је на врхунском нивоу, уз обезбеђене телекомуникационе везе, о чему сведочи редовно слање извештаја и фотографија које користимо и у овом прилогу.

Здравствено стање чланова нашег тима је добро. У кампу су обезбеђени добри услови за живот. Воде има довољно, како за пиће, тако и за личну хигијену.

Једна од опасности јесу змије отровнице, а ситуацију отежава долазак кишне сезоне праћене пешчаним олујама, када се повећа-

ва број комараца, а са њим и опасност од маларије. Чизме и комплетна униформа са дугим рукавима обавезни су по кодексу облачења и добра су заштита од опасности које доноси климатска промена. Део личне опреме, иначе тешке више од 75 килограма, јесу наочаре и мараме преко лица, ради заштите од ветра који носи песак и прашину.

■ Мисија MINURCAT

Мировна мисија Уједињених нација MINURCAT успостављена је Резолуцијом 1778 Савета безбедности, од 25. септембра 2007, у складу са поглављима VI и VII Повеље УН, а у договору са властима Републике Чад и Централноафричке Републике, односно са Европском унијом.

Циљ мисије јесте помоћ у стварању безбедносних услова погодних за добровољан, сигуран и одржив повратак избеглица и расељених лица. Резолуцијом 1861 Савета безбедности, усвојеном 14. јануара 2009, продужава се мандат мисије за 12 месеци и одобрава размештај војне компоненте мисије у Чаду и Централноафричкој Републици. Примопредаја надлежности обављена је 15. марта 2009, после окончања једногодишњег мандата EUFOR-а, у коме су учествовале 23 земље Европске уније и Русија, Хрватска и Албанија.

Мисија доприноси заштити избеглица, расељених лица и цивила у опасности, омогућава пружања хуманитарне помоћи у источном Чаду и североисточном делу Централноафричке Републике, а дугорочније гледано ствара повољније услове за обнову и привредни и друштвени развој у тим областима.

MINURCAT може имати највише 300 полицајаца, 25 војних официра за везу, 5.200 војног особља и одговарајући број цивилних службеника. Тренутно су у мисији представници 37 земаља.

Подручје деловања протеже се око 850 км по дужини и 250 км по дубини. Удаљено је више од 2.000 км од луке Доуала у Камеруну, главне поморске луке улаза у подручје операције, што треба имати у виду када је реч о логистичкој подршци мисији.

У Чаду постоје две асфалтиране слетне стазе, једна у главном граду, а друга у Абехеу. Остале слетне стазе су од земље. Железничка пруга не постоји, а свега 500 километара путева је асфалтирано, остало су макадама. Занимљиво је поменути да има свега десетак бензинских пумпи, иако прерада и извоз нафте спада међу главне изворе прихода.

ХИРУРШКИ ТИМ ВМА

У медицинском тиму нашег војног санитета у мисији у Чаду су мајор др Иво Удовичић – анестезиолог, мајор др Александар Радуновић – ортопед, др Бошко Милев – хирург, Љиљана Чуповић – инструментарка, Данијела Ивковић – инструментарка и водник Бобан Каличанин – медицински техничар.

Подручје мисије протеже се на три регије, па је и терен различит. У северној регији Ириба терен је углавном пустињски, у источној Куадаји благо брдовит, а према југу и регију Саламат, уз

коју је северозападна регија Централноафричке Републике, Вакага, преовладава раван пустињски предео.

На климу знатно утичу сушне и кишне сезоне. Сушна сезона траје од октобра до јуна, а кишна од јула до септембра.

■ Земља сиромашних

Република Чад налази се у централној Африци. Граничи се, на северу, са Либијом, са Суданом на истоку, Централноафричком Републиком на југу, Камеруном и Нигеријом на југозападу, а на западу са Нигером.

Са 1.284.000 квадратних километара површине то је по величини 21. држава у свету, а пета у Африци. Главни и највећи град јесте Нцамена, са око 700.000 становника.

Чад има више од десет милиона становника, расцепканих у 200 различитих етничких и језичких група. Четвртина живи у урбаним подручјима, а остали у селима, где се баве пољопривредом. Скоро половина становника млађа је од 15 година.

Извоз сирове нафте главни је извор прихода, поред прераде и извоза памука. Више од 80 посто становништва живи од пољопривреде, углавном од гајења стоке и риболова.

Арапски и француски су службени језици. Ислам је најраспрострањенија религија, а Устав гарантује верске слободе.

Чад се за независност изборио 1960. године, под вођством Франциса Томбалбаја. Незадовољство његовом политиком на муслиманском северу кулминирало је дуготрајним грађанским ратом – од 1965. године. Побуњеници су 1979. освојили главни град и окончали хегемонију југа. Сукоби међу побуњеничким вођама завршени су победом Хисена Хабреа, кога је 1990. године свргао актуелни председник Идрис Дебу.

Од 2003. унутрашње сукобе и политичко насиље погоршава преливање кризе из Дарфура, западне области Судана. Око 240.000 избеглица из те области живи у 12 организованих кампова у источном и јужном Чаду. Ту је и око 45.000 избеглих из Централноафричке Републике и 180.000 интерно расељених лица због грађанског рата.

Кампови су у надлежности UNHCR-а. И мада помоћ доста редовно стиже, ипак се мора рећи да су они у великој хуманитарној кризи. Поред недостатка хране, проблем су и сукоби међу наоружаним криминалним групама у камповима. Нема ни довољно питке воде, па жене, а највише је удовица са малом децом, пешаче километрима у потрази за водом.

Хумани свет није остао равнодушан према тешкој ситуацији у централној Африци. Тренутно се на том подручју налази око 7.500 припадника MINURCAT-а и других мисија, којима је заједничка брига да помогну угроженом становништву и обезбеде услове за трајан мир.

Допринос даје и Србија, која је, поред представника у мировним мисијама у Конгу, на Обали Слоноваче и у Либерiji, у Чад послала хируршки тим врхунских стручњака Војномедицинске академије, показујући тако да жели да буде део прогресивних снага међународне заједнице у очувању мира, стабилности и напретка. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

КРИЗА У ДАРФУРУ

Борба за контролу територије између различитих етничких група у источној суданској покрајини Дарфур је 2003. године прерасла у устанак против суданског режима, који је централна власт покушала да угуши коришћењем паравојне милиције и кампањом државног терора, у коме је протеклих година убијено или умрло више од 200.000 људи, стотине хиљада је расељено, а 240.000 избегло и живи у камповима у источном Чаду.

Судан је стекао независност од англо-египатске власти 1956. године и отад је готово стално у ратном стању. Етнички и културолошки различита земља, Судан је плодно тло за настанак сукоба, па је у земљи данас активно чак тридесетак већих или мањих устаничких група.

Етничке групе које насељавају Дарфур називају се „Африканцима“ и „Арапима“. Обе су исламске вере и црне боје коже,

али језички и културолошки се разликују. Међу два заједницама су због земље и раније избијали повремене сукоби, који су до почетка седамдесетих година држали под контролом традиционалним механизмом за решавање сукоба – преговорима племенских вођа.

Велика суша која је владала Африком средином осамдесетих година проузроковала је и поремећаје у пољопривредној производњи и сточарству у Дарфуру, због чега је стално расла напетост између две групе, која је резултирала оружаним сукобима у наредним деценијама.

У Дарфуру су 2003. године формиране две оружане групе – Покрет за правду и једнакост и Фронт за ослобођење Дарфура, које су касније прерасле у Суданску ослободилачку војску. Обе организације су повезане с опозиционим лидером Хасаном ал-Турбајем, а политички циљ им је већи степен аутономије за дарфурско подручје. Као одговор на устанак у Дарфуру, председник Омар ал-Башир и суданска влада покренули су широку кампању репресије и оружаних напада на упоришта устаника, ангажујући арапске милиције, а у више наврата користила је и ваздушне нападе.

Оружани сукоби претворили су Дарфур у највеће хуманитарно кризно жариште у свету од 2003. године. На кризу су реаговали Афричка унија, слањем око 7.000 припадника мировних снага, а Уједињене нације 2007. године покренуле мировну мисију у Чаду и Централноафричкој Републици ради пружања хуманитарне помоћи и решавања сукоба у ширем региону.

Иако је дарфурски сукоб примарно етнички, у чијој је позадини контрола над обрадивом земљом, изражени су и стратешки интереси великих сила. Наиме, Сједињене Америчке Државе преко Дарфура испољавају утицај на судански режим и покушавају истиснути Кину, која последњих година интензивно експлоатише суданске нафтне резерве.